

5.7.4.1 Orkanen d. 3. december 1999: Århundredets orkan i Danmark

Ødelæggelserne var massive i den sydlige del af Danmark efter århundredets orkan, som dette uvejr er blevet kaldt. Sjældent har naturens kræfter vist sig så stærke som i de timer, orkanen rasede.

Ødelagt skov efter orkan. Skovene i den sydlige del af landet led voldsomt under orkanens hærgen den 3. december 1999. Billedet er fra Jels, hvor træerne knækkede som tændstikker. Tabet for skovejerne beløb sig til over 1 mia. kr.

Scanpix

Allerede sidst i november måned 1999 var meteorologerne blevet opmærksomme på en mulig stormudvikling i Nordsøen i løbet af decembers første dage. De første advarsler om storm blev udsendt sidst i november, men udviklingen blev endnu voldsommere, og den 2. december udsendtes varslet om den forestående orkan.

Den 2. december lå det lavtryk, som senere skulle udvikle sig til århundredets orkan over Danmark, et par hundrede kilometer vest for Skotland. Det så i første omgang egentlig ikke ud til at skulle blive til noget særligt, men da det trak længere østpå,

fangede det en del af den varme og fugtighed, som lå over Europa efter det meget varme efterår. Samtidig var den kolde polarluft ved at etablere sig længere mod nord, så temperaturforskellen blev skærpet i løbet af det følgende døgn. Det indebar, at da lavtrykket havde passeret Skotland, satte det ind med særdeles kraftige trykfald med over 3 hPa pr. time øst for lavtrykket, og da trykstigningerne vest for lavtrykket ikke havde samme størrelse, blev den nødvendige konsekvens, at lavtrykket blev dybere og dybere under passagen af Nordsøen. Derfor øgedes vindhastighederne omkring lavtrykket.

Læs mere om trykdannelse og vinde i kernestofafsnittet [Luftrykkets variation](#).

Den fugtige, varme luft havde dannet nogle meget tykke skyformationer i det frontsystem, som hørte til lavtrykket, så da varmfronten nærmede sig med vind af stormstyrke, faldt der også store mængder regn. Ved 16-tiden havde den sydlige vind med stormstyrke nået Storebæltsbroen, som her for første gang siden broens åbning (1998) måtte lukke for al trafik. Lukningen varede frem til midnat.

Selve lavtrykket nåede den jyske vestkyst ved Thyborøn omkring kl. 18. På det tidspunkt havde frontsystemet passeret næsten hele landet, og vindretningen var drejet til vest. Det var nu den kolde polarluft, som med orkanstyrke kom hamrende ind over den sydlige del af Danmark, ledsaget af kraftige byger af regn og hagl. I forbindelse med bygerne nåede vindstødene op over 50 m/s, hvilket var rekord for Danmark. Rekorden blev efterfølgende slået i 2013 af orkanen "Allan". Vindstødene nåede mere end 53 m/s.

Vestenvinden pressede vandet fra Nordsøen ned i Vadehavet, hvor vandstanden steg til over 5 meter over normal vandstand. Heldigvis faldt den højeste vandstand sammen med det astronomiske lavvande. I modsat fald kunne vandstanden have været en meter højere, og så var vandet løbet over digerne, og den store katastrofe ville have været uundgåelig. Nu stoppede vandet ved digekronen, og kun få steder blev digerne gennembrudt.

Konsekvenserne af orkanen kunne tydeligt ses dagen efter, da det blev lyst. Store skovarealer var væltet – især nåletræerne var knækket som tændstikker, og mange bygninger var helt eller delvist ødelagte. Oprydningen og genetableringen af bl.a. elforsyningen stod på i flere uger.

Oversvømmelse på Rømø. På Rømø stod vandet højt de fleste steder. Enkelte diger blev gennembrudt. På havnen blev havnekiosken oversvømmet.

Scanpix

Navngivning af ekstratropiske orkaner

Traditionelt har man ikke givet navne til orkaner, der dannes i forbindelse med Polarfronten. Det har været tilstrækkeligt at angive dem med dato eller blot år, idet der ikke dannes så mange. Navne har været forbeholdt de tropiske storme og orkaner, fordi det af sikkerhedsmæssige grunde er praktisk at have en entydig reference til det aktuelle vejrsystem. Men i forbindelse med netop denne orkan i 1999 begyndte flere medier at give orkanerne navne, men navnene var forskellige i forskellige lande, hvorfor man ikke entydigt kan referere til fx orkanen i 1999 alene med navn. Flere orkaner har senere lidt samme skæbne – at have fået flere forskellige navne. Navngivningen har derfor indtil videre skabt mere forvirring end klarhed, hvilket ikke er i nogens interesse. Anbefalingen må derfor være, at hvis udviklingen ventes at give flere orkaner også i Nordeuropa i de kommende år, så skal det være WMO (World Meteorological Organization), der sætter dagsordenen og definerer betingelserne. Ikke desto mindre har vi navngivet de sidste to orkaner i Danmark: Allan, den 28. oktober 2013, og Bodil, den 5.-6. december 2013.

Kilde: Naturgeografiportalen (Systime) <https://naturgeografiportalen.systime.dk/?id=692>